

OPIS ISTOTNYCH ZAGADNIENI DLA KOMISJI EGZAMINACYJNEJ
DO ZADANIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO
(EGZAMIN RADCOWSKI – 10 MAJA 2022 r.)

Zdaniem zespołu do przygotowania zadań na egzamin radcowski, w przypadku zadania z zakresu prawa karnego zasadne jest sporządzenie apelacji. Rozwiązując zadanie, zdający powinni zwrócić uwagę na następujące problemy:

1. Najistotniejszym uchybieniem Sądu było naruszenie art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k., zgodnie z którym w postępowaniu karnym oskarżony musi mieć obrońcę, jeżeli zachodzi uzasadniona wątpliwość co do jego poczytalności. Ze sporządzonej w postępowaniu przygotowawczym opinii sądowo-psychiatrycznej wynikało wprawdzie, że oskarżony jest zdrowy, a zarzucanego mu czynu dopuścił się w stanie pełnej poczytalności, jednak ta opinia była w oczywisty sposób niepełna. Nie wynikało bowiem z jej treści, by przy opiniowaniu uwzględniono dokumentację psychiatryczną oskarżonego, wskazującą na to, że leczył się on psychiatrycznie i stwierdzono u niego schizofrenię paranoidalną. W tych warunkach nieprawidłowa była decyzja sądu o uznaniu, że udział obrońcy nie jest obowiązkowy, a następnie zwolnienie obrońcy ustanowionego z urzędu przez prezesa sądu (art. 79 § 4 k.p.k.). Wadliwa opinia biegłych psychiatrów nie powinna skutkować ustaniem stanu wątpliwości co do poczytalności oskarżonego. Sąd natomiast przeprowadził całą rozprawę bez udziału obrońcy, a ten został ustanowiony przez oskarżonego dopiero po wydaniu wyroku w sprawie. Należało zatem podnieść zarzut naruszenia art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k., skutkujący bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., gdyż oskarżony w wypadku określonym tym pierwszym przepisem nie miał obrońcy.
2. W toku przewodu sądowego, przesłuchując oskarżonego, Sąd naruszył art. 389 § 1 i 2 k.p.k. Oskarżony w postępowaniu przygotowawczym wyjaśnił o innych okolicznościach związanych z przechowaniem pieniędzy. Wyjaśnił, od kogo je dostał. Ponadto, treść jego wyjaśnień ze śledztwa wskazuje, że pieniędzy tych nie używał. Zachodziły zatem przesłanki do odczytania wyjaśnień z postępowania przygotowawczego w trybie art. 389 § 1 k.p.k., co następnie obligowało Sąd do wyjaśnienia sprzeczności, jakie zachodziły pomiędzy relacją oskarżonego z rozprawy a jego wyjaśnieniami ze śledztwa. W konsekwencji tego uchybienia, a więc zaniechania wprowadzenia do procesu pierwszych wyjaśnień oskarżonego, należy podnieść również zarzut naruszenia art. 167 k.p.k., polegającego na zaniechaniu dopuszczenia z urzędu dowodu z zeznań świadka,

którego oskarżony wskazał w postępowaniu przygotowawczym jako osobę, od której otrzymał pakunek z pieniędzmi. Zeznania tej osoby mogłyby potwierdzić wersję oskarżonego przedstawioną w śledztwie.

3. Kolejnym uchybieniem Sądu było oddalenie większości wniosków dowodowych złożonych przez oskarżonego na rozprawie. O ile nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy dowód z zeznań policjanta, który brał udział w przeszukaniu, gdyż nieistotna w sprawie jest jego ocena znalezionych w toku tej czynności podrobionych pieniędzy, jak również fakt, co mówił mu na ich temat oskarżony, to pozostałe dowody, których przeprowadzenia domagał się oskarżony, były istotne. Przepięstwo, którego popełnienie zarzucono oskarżonemu, polega m.in. na przechowywaniu w celu puszczenia w obieg podrobionych pieniędzy, co powoduje, że podstawowym elementem podlegającym udowodnieniu w postępowaniu o to przestępstwo jest zamiar sprawcy. Jeżeli nie miał on zamiaru puszczenia w obieg przechowywanych podrobionych pieniędzy, nie popełnia przestępstwa z art. 310 § 2 k.k. Z wyjaśnień oskarżonego złożonych na rozprawie wynikało, że nie miał takiego zamiaru, gdyż pieniądze te przechowywał, ale w celu wykorzystania jedynie do gry w karty. Ustalenie takiego celu ekskulpowałoby oskarżonego, a więc skoro jego wersję mogliby potwierdzić zgłoszeni świadkowie - uczestnicy cyklicznych gier w pokera - to dowód z ich zeznań należało przeprowadzić. Doszło zatem do naruszenia art. 170 § 1 pkt 2 i § 2 k.p.k. Również zasadny był wniosek o dopuszczenie dowodu z kolejnej opinii biegłych psychiatrów, gdyż opinia, która została sporządzona w postępowaniu przygotowawczym, jest opinią niepełną – nie uwzględnia treści dokumentacji medycznej znajdującej się w aktach sprawy. Oddalając ten wniosek dowodowy oskarżonego, Sąd naruszył zatem art. 201 k.p.k.
4. Sąd naruszył także art. 182 § 1 k.p.k., gdyż żona oskarżonego przesłuchana po raz pierwszy w postępowaniu sądowym powinna zostać pouczona o prawie do odmowy zeznań, jako osoba dla oskarżonego najbliższa (art. 115 § 11 k.k.). Nie ma znaczenia, że oskarżony i Julita Gracz pozostawali w separacji, gdyż art. 115 § 11 k.k. nie uzależnia relacji osób najbliższych, jakimi są małżonkowie, od tego czy pozostają w separacji, czy też nie. Uchybienie to jest o tyle istotne, że treść zeznań Julity Gracz posłużyła Sądowi do ustaleń w zakresie zamiaru oskarżonego. W sytuacji prawidłowego pouczenia, Julita Gracz mogłaby odmówić składania zeznań, a więc dostarczenia informacji obciążających – zdaniem Sądu – Wiesława Gracza. Zaistniałe uchybienie mogło zatem mieć wpływ na treść wyroku.

5. W sporządzonej w sprawie apelacji należało podnieść również zarzut błędu w ustaleniach faktycznych. Na podstawie obdarzonych wiarą dowodów w postaci zeznań żony oskarżonego oraz protokołu przeszukania, Sąd błędnie ustalił zamiar oskarżonego. Oczywiście jest, że przestępstwo, którego oskarżony dopuścił się w odległej przeszłości, polegające na puszczeniu w obieg podrobionego banknotu i oszukaniu osoby sprzedającej alkohol (o ile do takiego skazania w ogóle doszło), nie ma żadnego związku z przestępstwem zarzuconym w niniejszym postępowaniu. Nie sposób bowiem wnioskować o popełnieniu określonego przestępstwa z faktu, że nawet takiego samego przestępstwa osoba oskarżona już się kiedyś dopuściła. Tak samo pozbawione logiki jest ustalenie zamiaru puszczenia w obieg podrobionych pieniędzy na podstawie faktu, że oskarżony przechowywał je w szafie. Taki sposób rozumowania można przyjmować w wypadku każdego miejsca przechowywania w pomieszczeniu, np. komodzie, biurku itp., co jest oczywiście błędne.
6. Sąd naruszył również prawo materialne, stosując art. 64 § 1 k.k., gdyż z opisu czynu przypisanego nie wynika, by spełniony został jeden z warunków przewidzianych w tym przepisie, a mianowicie odbycie przez sprawcę kary w wymiarze co najmniej 6 miesięcy za umyślne przestępstwo podobne. O ile przestępstwo z art. 310 § 2 k.k. jest przestępstwem podobnym do przestępstwa stypizowanego w art. 270 § 1 k.k., oba są przestępstwami umyślnymi, a Wiesław Gracz był skazany na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, to kary tej w całości nie odbył, co wynika z opisu czynu przypisanego i dokonanych ustaleń faktycznych. W tym stanie rzeczy błędne było zastosowanie art. 64 § 1 k.k.
7. Powołane uchybienia, w szczególności pierwsze z wymienionych, powinny skutkować zaskarżeniem wyroku w całości i sformułowaniem w apelacji wniosku o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.